

Daniel Daianu: 2025 poate fi un punct de inflexiune în consolidarea bugetara prin noi masuri fiscale/bugetare

Anul 2025 poate fi un punct de inflexiune în consolidarea bugetara prin noi masuri fiscale/bugetare, care sa ajute România sa iasa din procedura de deficit excesiv, chiar daca nu imediat, a declarat, pentru AGERPRES, Daniel Daianu, presedintele Consiliului Fiscal.

"Noua lege a pensiilor își propune sa corecteze inechitati flagrante în sistemul public de pensii si sa ajute sustenabilitatea acestuia pe termen lung. Legea a beneficiat de o analiza de fundamentare realizata de Banca Mondiala si este înscrisa ca jalon în PNRR. Exista însa problema impactului bugetar pe termen imediat si mediu. Adoptarea legii pensiilor survine în contextul unei executii bugetare foarte complicate în 2023, care este probabil a se încheia cu un deficit ESA (ce include amânari de plati în jur de 6% din PIB. Anii urmatori vor fi marcati de necesitatea realizarii corectiei bugetare catre un deficit de 3% din PIB, pentru a respecta cerintele iesirii din procedura de deficit excesiv, în care se afla România. Și ce conteaza mai mult, pentru a tine sub control datoria publica si avea o finantare neproblematica pe piete", a spus Daniel Daianu.

Presedintele CF a afirmat ca indexarea pensiilor cu 13,8% de la 1 ianuarie 2024 are un impact bugetar estimat de circa 15,5 miliarde de lei (0,9% din PIB), si recalcularea pensiilor aflate în plata de la 1 septembrie 2024 un impact bugetar estimat de circa 10 miliarde de lei (0,6% din PIB) în 2024 si de circa 33 de miliarde de lei (1,8% din PIB) în 2025. Noua lege a pensiilor înseamna crestere de cheltuieli permanente ale bugetului public si accentueaza deficitul structural, spune el.

În opinia lui Daianu, pentru consolidare bugetara se impune compensarea impactului bugetar al noii legi, alaturi de masuri necesare de crestere a veniturilor fiscale si eficientizare de cheltuieli. Acesta a mentionat ca bugetul pe 2024 include o alocare pentru plata pensiilor recalculate de 0,6% din PIB.

"Consiliul Fiscal (CF) considera imprudent sa se compenseze aceasta crestere de cheltuieli permanente cu o prezumata colectare mai buna a veniturilor fiscale (exemplu: crestere de venituri din digitalizare). Ținta de deficit de 5% din PIB duce cu gândul la experienta din 2023; evaluarea CF este în jur de 6,4% pe baza proiectiilor macroeconomice si admitând ca nu se va recurge la înghetari si taieri fortate de cheltuieli (cum s-a procedat în 2023), unele amânate pentru 2024. Daca o colectare mai buna va avea loc, rectificarea bugetara o va consemna. Masurile fiscale anuntate de Guvern, ce ar opera în 2024, ar aduce, conform evaluarilor MF, în jur de 1% din PIB venituri suplimentare. Fara masuri compensatorii credibile este greu de orientat deficitul bugetar pe o traiectorie ferma de consolidare, într-un viitor prefigurabil. România are nevoie de spatiu fiscal sa ajungem cu deficitul sub 3% din PIB, pentru a amortiza socuri viitoare. Dezbaterea publica privind corectarea deficitului, pe parte de venituri vs pe parte de cheltuieli, a evidentiat multa demagogie. Nu se poate obtine reducerea deficitelor fara costuri. Platim si pentru erori grave din anii trecuti (taieri de taxe si impozite fara noima), care au dus deficitul structural la circa 6% din PIB", a explicat Daianu.

În opinia presedintelui CF este dificil de evitat prociclicitatea în corectia macroeconomica când deficitul este atât de mare, însa ne poate ajuta o absorbtie intensa a banilor europeni ce atenuaza efecte contractioniste.

"Ajustarea trebuie facuta în principal pe partea de venituri. Repet, cu riscul de a plictisi. Într-un stat cu venituri fiscale (inclusiv contributi) ultrajoase (circa 27% din PIB, când media în UE este de peste 40% din PIB), cu subfinantare masiva si cronica a educatiei si sanatatii publice, cu evaziune fiscala si evitare a platii taxelor si impozitelor (tax avoidance) aproape institutionalizate, cu gap la colectarea de TVA de circa 36% fata de media din UE de circa 6%, aceasta este alternativa de bun simt, logica. România trebuie sa cheltuiasca mai eficient. Dar nu exista spatiu bugetar de reducere masiva de cheltuieli. Rog sa se vada cât detin cheltuielile cu sanatatea,

educatia, armata, politia si jandarmeria, cheltuielile de capital, în cele totale în raport cu veniturile fiscale si nefiscale (nu includ bani europeni). Se pot face unele diminuari relevante de cheltuieli în administratie, dar nu este simplu; aceste reduceri pot fi corelate cu o reorganizare administrativa, un proces nu simplu. Se poate recurge la reducere drastica de cheltuieli de capital, dar exista limite", a declarat Daniel Daianu.

El sustine ca taierea cheltuielilor publice sub un anumit prag critic poate cauza un salt de ineficienta si stricaciuni în economie.

"Sunt masuri în PNRR, în recomandari facute de BM si FMI, de analisti autohtoni, ce indica cai de urmat -inclusiv o eventuala adoptare a impozitarii progresive. Aceasta din urma ar fi atât mai oportuna daca, finalmente, s-ar recurge la crestere de TVA, indezirabila de altfel; ar fi si o modalitate de a proteja cetatenii cu venituri foarte mici. Este necesara continuarea reformei fiscale, care sa corecteze un regim fiscal inechitabil prin scutiri si portite -inclusiv microîntreprinderi ce sunt folosite pentru diminuare de impozite; acest regim este rezultat si al capturarii politicii fiscale de catre grupuri de interese, al unor erori grave de politica fiscala. Regimul fiscal este acum regresiv, platesc proportional mai mult cei cu venituri mici. Trebuie totodata sa se colecteze mult mai bine; ANAF are nevoie de o "revolutie" în acest sens, ce implica nu numai digitalizare. Trebuie combatute fara menajamente evaziunea fiscala si optimizarea fiscala. Vama trebuie sa functioneze cum se cuvine", a spus Daniel Daianu.

Potrivit economistului, fiscalitatea este de pus în legatura si cu reforme privind piata muncii, ce este puternic distorsionata. Foarte multe persoane lucreaza în economie informala, peste 1,5 milioane dintre ele sunt platite cu salariul minim, multi cetateni nu contribuie la sistemul de asigurari. România are cea mai scazuta participare pe piata muncii în UE - 68% fata de peste circa 78% în UE.

"Corectia deficitului bugetar prin "taxa prin inflatie" este iluzorie; aceasta taxa poate ajuta marginal, dar nu decisiv. Ar putea ajuta semnificativ numai daca ar mai exista un alt mare soc pe latura ofertei, care sa creeze un nou puseu inflationist de amploare si care sa nu fie urmat de indexari de salarii si pensii compensatorii. Dar nu este un scenariu plauzibil. Consolidarea este absolut necesara fiindca, desi datoria publica nu este "coplesitoare," serviciul ei (ce este în jur de 2% din PIB) poate deveni mai împovarator, existând si un risc valutar. Consolidarea bugetara ar reduce considerabil deficitul de cont curent care este o alta mare vulnerabilitate economica a noastra", a explicat Daniel Daianu.

El a afirmat ca, daca masurile de corectie vor fi credibile, fie ele cu efecte manifestate în timp, iar absorbtia fondurilor europene va fi intensa, nu exista risc de deteriorare a ratingului României. Parte mare din deficitul de cont curent este acoperit prin fluxuri ce nu creeaza îndatorare si acest fapt ajuta rating-ul suveran al României. Și apartenenta la UE ajuta, inclusiv prin mecanismele de supraveghere a dezechilibrelor. Rezervele valutare al României au crescut considerabil alimentate fiind de resurse europene.

"Consolidarea este un proces dificil fiindca avem un deficit structural mare, dar nu exista o alta cale. Nu ne poate pica din cer un flux vesnic de venituri bugetare care sa acopere mare parte din deficit. Guvernul rezultat din alegeri va trebui sa adopte masuri de ajustare a deficitului, care sa însemne câteva procente din PIB, chiar daca rezultate nu se vor vedea imediat", a declarat Daniel Daianu.

Potrivit presedintelui CF, consolidarea bugetara este foarte lenta fiindca socuri repetate au zguduit economia -pandemia, criza energetica, razboiul din Ucraina. Dar au fost si hibe în constructiile bugetare, cu supraestimare de venituri si subestimare de cheltuieli, au fost si imprudente. Și, a subliniat el, avem si un deficit structural între cele mai înalte din UE.

"Traectoria de consolidare va fi prelungita daca nu vom vedea o crestere importanta a veniturilor fiscale. 2025 poate fi un punct de inflexiune în consolidare prin noi masuri fiscal/bugetare, care sa ajute România sa iasa din

EDP, chiar daca nu imediat. Mai important decât iesirea din EDP este sa se transmita pietelor ca România își controleaza deficitele, ca datoria publica se poate stabiliza. Trebuie în primul rând sa gândim ce poate fi un orizont realist de ajustare având în vedere si legea pensiilor. Conteaza nu mai putin masurile fiscale/bugetare ce pot si vor fi adoptate, cum vor fi introduse. Absorbția fondurilor europene reprezinta o variabila cheie întrucât poate atenua mult efectul contractionist al corectiei si sustine reforme necesare. Putem considera ani de ajustare pentru a atinge pragul de 3% deficit bugetar si chiar a coborî sub pornind de la deficitul de acum de circa 6% din PIB. Și putem judeca pasi necesari ca medie de corectie în fiecare an. Dar mediile au relevanta limitata. Deoarece pot exista surprize pozitive, însa si socuri negative; acestea din urma daca sunt temporare nu ar trebui însa sa afecteze traiectoria de baza de ajustare. Esential este ca demagogia si fundamentalisme sa nu tina politica economica captiva", a spus Daniel Daianu.

El a mentionat ca, la orizontul anilor 2027-2028, România, prin reforme fiscale si pe piata muncii, printr-o colectare de venituri fiscale mult mai buna, prin alte reforme, ar putea sa ajunga la venituri fiscale peste 30% din PIB, aproape de cât are Bulgaria, ceea ce este înca sub nivelul de circa 34-35% din Cehia, Ungaria, Polonia. Este obiectiv foarte îndraznet, dar nu imposibil, a punctat Daniel Daianu.

De asemenea, el a explicat ca o consolidare fiscala clara, chiar daca nu rapida, poate linisti pietele, poate mentine economia atractiva pentru investitori si împreuna cu reforme din PNRR si cu investitii majore publice si private ar creste PIB-ul potential si sustine o crestere economica peste media din UE. Totodata, ar aduce si o diminuare importanta a deficitului de cont curent.